

DEL 2 - HEMGUIDEN

Från butikspåse till färdigplanterad ampellilja

En mycket tydlig steg-för-steg-guide för dig som aldrig tidigare har planterat en växt.

VIKTIG STARTKONTROLL

Ska plantan verkligen flyttas till en större kruka nu?

Den här guiden ska användas endast om butikspersonalen har bekräftat att den köpta ampelliljan är redo för en något större kruka. En nyköpt ampellilja kan ofta stå kvar i sin innerkruka länge.

☐ **Ja, personalen har bekräftat det. Fortsätt med steg 1.**

☐ **Nej eller osäker. Flytta inte plantan till större kruka ännu.**

DU SKA HA HEMMA

- ☐ Ampelliljan i sin innerkruka.
- ☐ Ny kruka med öppet dräneringshål.
- ☐ Fat eller tät ytterkruka.
- ☐ Krukväxtjord för inomhusväxter.
- ☐ Liten spade eller matsked.
- ☐ Vattenkanna eller ren tillbringare.
- ☐ Papper, bricka eller skydd för bordet.

SÅ ANVÄNDER DU GUIDEN

- Läs igenom alla sex sidor innan du börjar.
- Gör stegen i ordning. Hoppa inte över kontrollrutorna.
- Räkna med 20-30 minuters arbete och därefter 15-20 minuters avrinning.
- Om en stoppregel träffar: avbryt. Ett avbrott är bättre än att skada plantan.
- Tvätta händerna när du är klar och torka upp jord och vatten direkt.

OM SVARET OVAN VAR NEJ ELLER OSÄKER

Gör så här i stället

Låt plantan stå kvar i innerkrukan. Ställ innerkrukan på ett fat eller i en tät ytterkruka. Placera den ljus utan stark direkt sol. Spara denna guide och använd den först när plantan verkligen behöver en större kruka.

1

Skydda arbetsplatsen och lägg allt i ordning

Målet är att kunna arbeta lugnt utan att leta efter saker med jordiga händer.

GÖR EXAKT SÅ HÄR

- 1 Välj ett stadigt bord nära en vask eller ett golv som tål några vattendroppar.
- 2 Lägg ut en bricka, en uppklippt papperspåse eller flera lager tidningspapper. Skyddet ska vara större än båda krukorna tillsammans.
- 3 Ställ sakerna i denna ordning från vänster till höger: jord, ny kruka, planta, spade eller sked, vattenkanna och fat eller ytterkruka.
- 4 Öppna jordpåsen och låt den stå upprätt.
- 5 Kontrollera att dräneringshålet i den nya krukans botten är helt öppet. Ta bort etikett eller skräp som täcker hålet.

KLART NÄR

Allt finns inom räckhåll och hålet i den nya krukans botten är öppet.

GÖR INTE

Börja inte innan vatten och fat finns framme.

2

Förbered rätt höjd i den nya krukans botten

Målet är att plantan ska stå på samma djup som tidigare - inte begravas djupare.

GÖR EXAKT SÅ HÄR

- 1 Häll ett tunt lager krukväxtjord i botten av den nya krukans botten. Börja med lite jord; mer kan läggas till senare.
- 2 Ställ innerkrukans botten i, ovanpå jordlagret i den nya krukans botten. Detta är bara ett höjdprov.
- 3 Jämför kanterna. Jordytan i innerkrukans botten ska hamna en liten bit under den nya krukans kant, så att vatten senare inte rinner över.
- 4 Om innerkrukans botten hamnar för lågt: lyft ur den och lägg i mer jord. Om den hamnar för högt: ta bort jord.
- 5 Lyft ur innerkrukans botten igen. Tryck till bottenjorden mycket lätt med handflatan - den ska inte packas hårt.

☐ **Kontroll: Du vet nu ungefär hur mycket jord som ska ligga under rotklumpen.**

3

Ta ut plantan utan att dra i bladen

Målet är att få ut jord- och rotklumpen hel och därefter göra en säker rotkontroll.

GÖR EXAKT SÅ HÄR

- 1 Håll innerkrukan över arbetsskyddet. Lägg krukan nästan på sidan.
- 2 Placera ena handen runt plantans bas. Låt bladen vila löst mellan fingrarna. Kläm inte och dra inte i bladen.
- 3 Tryck försiktigt på sidorna av plastkrukan. Vrid krukan ett kvarts varv och tryck igen.
- 4 Dra krukan bakåt från rotklumpen. Om den sitter fast: knacka lätt på botten och upprepa. Ryck inte.
- 5 Titta på rotklumpens sidor och botten innan du gör något mer.

FORTSÄTT

Rötterna fyller innerkrukan

Rötter syns tydligt längs rotklumpens sidor eller botten. Lossa endast de yttersta rötterna försiktigt med fingrarna. Rotklumpen ska fortfarande hålla ihop.

STANNA

Nästan inga rötter syns

Sätt tillbaka plantan i innerkrukan. Den behöver sannolikt inte en större kruka nu. Vattna inte bara för att du tog ut den.

STANNA

Mjukt, slemmigt eller illa luktande

Plantera inte. Håll plantan avskild från andra växter och fråga butiken hur den ska hanteras.

INNAN DU GÅR VIDARE

- ☐ Rotklumpen håller ihop.
- ☐ Endast de yttersta, tätt cirklande rötterna har lossats lätt.
- ☐ Du har inte skurit i rötterna och inte dragit i bladen.

4

Sätt plantan rakt och fyll jord runt sidorna

Målet är en stabil planta på samma djup som i innerkrukan.

GÖR EXAKT SÅ HÄR

- 1 Sätt rotklumpen mitt i den nya krukan. Håll plantan upprätt med en hand.
- 2 Kontrollera höjden: den gamla jordytan ska vara på samma nivå som tidigare och ligga en liten bit under krukans kant. Begrava inte plantans bas.
- 3 Om plantan står för lågt: lyft rotklumpen och lägg mer jord under. Om den står för högt: ta bort jord under.
- 4 Fyll ny jord i mellanrummet runt rotklumpen, lite i taget. Arbeta runt hela krukan.
- 5 Tryck jorden mycket lätt med fingertopparna. Fyll synliga tomrum, men pressa inte jorden hård.
- 6 Släpp plantan och titta framifrån och från sidan. Om den lutar: håll den rak och fyll på där jord saknas.

HÖJDKONTROLL

Jordytan ska inte flyttas upp längs plantan

Den gamla jordytan visar hur djupt plantan stod tidigare. Ny jord ska fylla runt rotklumpen - inte täcka plantans bas.

OM PLANTAN LUTAR

Rätta innan vattning

Håll plantan rak. Tryck inte ned rotklumpen. Lägg i stället lite mer jord där stöd saknas.

GÖR INTE

Packa inte jorden hårt

Hårt pressad jord får mindre luft och kan göra det svårare för vatten att rinna igenom.

KLART: Plantan står rakt, rotklumpen är omgiven av jord och den gamla jordytan ligger kvar på samma nivå.

5

Vattna långsamt och låt allt överskott rinna bort

Målet är att fukta hela jordvolymen utan att plantan blir stående i vatten.

GÖR EXAKT SÅ HÄR

- 1 Ställ krukans i vasken eller på ett fat som tål att bli vått.
- 2 Häll lite vatten långsamt på jordytan nära krukans kant. Häll inte allt på samma ställe och inte i plantans mitt.
- 3 Vänta ungefär tio sekunder. Häll sedan lite till på en annan del av jordytan.
- 4 Fortsätt i små omgångar tills de första dropparna kommer ut genom dräneringshålet. Sluta då hälla.
- 5 Låt krukans stå och rinna av i 15-20 minuter.
- 6 Ställ krukans på sitt fat eller i ytterkrukans. Töm allt vatten som har samlats under krukans.

OM INGET VATTEN KOMMER UT

Stoppa och kontrollera hålet

Häll inte mer och mer vatten. Kontrollera först att dräneringshålet är öppet. Om hålet är öppet men jorden ändå inte släpper igenom vatten: låt krukans stå i vasken och sök råd före nästa vattning.

EFTER AVRINNING

Jorden har sjunkit lite

Fyll bara små synliga hål runt rotklumpens sidor. Lägg inte jord över plantans bas.

VIKTIG REGEL

Töm alltid överskottsvattnet

Kontrollera både fat och tät ytterkruka. Inget fritt vatten ska stå kvar under krukans.

KLART: Vatten har runnit genom hålet, krukans har fått rinna av och inget fritt vatten står kvar.

6

Välj plats och börja med enkel skötsel

Målet är en stabil plats med bra ljus och en rutin som undviker både torka och stående vata.

GÖR EXAKT SÅ HÄR

- 1 Välj en plats där plantan får gott om dagsljus men inte står i stark, direkt sol. Undvik en plats direkt intill ett varmt element.
- 2 Kontrollera att krukans står stadigt och att långa blad inte kläms mot en vägg, gardin eller hyllkant.
- 3 Skriv dagens datum på raden nedan. Det är planteringsdagen - inte ett schema för nästa vattning.
- 4 Välj två dagar per vecka då du kontrollerar jorden. Känns den fuktig: vattna inte. Kontrollera igen nästa valda dag.
- 5 När jorden har börjat torka upptill: vattna långsamt enligt steg 5 och töm alltid bort överskottsvatten.

Planteringsdatum: _____

Kontrolldagar: _____ och _____

OM NÅGOT SER FEL UT

JORDEN ÄR FUKTIG

Bladen slokar ändå

Vattna inte automatiskt. Kontrollera att inget vatten står under krukans och att hålet inte är blockerat.

JORDEN ÄR TORR

Bladen ser matta ut

Vattna långsamt enligt steg 5. Låt krukans rinna av och töm bort allt överskott.

LJUSPROBLEM

Gula eller bruna partier efter sol

Flytta plantan bort från stark direkt sol. Behåll den på en ljus plats med indirekt dagsljus.

AVBRYT OCH SÖK RÅD

Lukt, slemmiga rötter eller skadedjur

Håll plantan avskild från andra växter. Fotografera problemet och fråga butiken eller använd Plantor.se.

FÄRDIGT OCH REDO FÖR VARDAGEN

Plantan står stadigt, får ljust men indirekt ljus och du kontrollerar jorden före varje vattning.

plantor.se/mitt-forsta-plantor-se-projekt/

Faktagrund: Plantor.se och Royal Horticultural Society.